

Plastická indurace penisu – perorální léčba tamoxifenem

MUDr. Marek Tůma

Urologické oddělení ON Kladno

Plastická indurace penisu (morbus Peyronie) je benigní onemocnění penisu, postihující muže v průměrném věku 50 až 55 let. Terapie je vesměs svízelná, vyžaduje dlouhodobou trpělivou spolupráci a důvěru mezi pacientem a jeho lékařem. V tomto sdělení prezentujeme případ úspěšné léčby perorálním podáním tamoxifenu.

Klíčová slova: induratio penis plastica, Morbus Peyronie, medikamentózní terapie, tamoxifen.

Plastic induration of the penis – oral treatment with tamoxifen

Plastic induration of the penis (Peyronie's disease) is a benign condition of the penis affecting men with an average age of 50 to 55 years. Treatment is mostly troublesome and requires a long-term and patient cooperation and trust between the patient and their physician. The paper presents a case of successful treatment with oral administration of tamoxifen.

Key words: induratio penis plastica, Peyronie's disease, medication therapy, tamoxifen.

Urol. praxi, 2012; 13(5): 220–221

Úvod

Onemocnění s incidencí 1 % je pojmenováno podle francouzského chirurga François Gigot de la Peyronie a je charakterizováno tvorbou tuhých, fibrózních, často kalcifikovaných plátů v tunica albuginea penisu a v septu mezi kavernózními tělesy. Etiopatologie onemocnění není zatím známa. Nejčastěji se uvádí souvislost s traumatickou deformací penisu s poraněním septálního úponu tunica albuginea. Při erekci tak dochází k deviaci penisu na postiženou stranu, často s bolestivým napínáním v místě indurace. Onemocnění může postupně progredovat a pohlavní styk prakticky znemožnit. Bolestivá erekce je pak typickým doprovodným stavem, který pacienta posléze přivádí do ambulance urologa.

Kazuistika

Čtyřicetisedmiletý muž byl odeslán na naši ambulanci praktickým lékařem pro přetrvávající bolesti při erekci, sám si rovněž vyhmatal nebolestivé zatvrdnutí při koření penisu.

V odebrané anamnéze byl pacient bez zjištěných komorbidit, bez trvalé medikace, alergie negoval. Při pohovoru udával mírné zakřivení penisu, ale nepřikládal tomu význam. Fyzikální vyšetření potvrdilo palpačně hmatný nebolestivý fibrózní plát na dorzu penisu cca 10 × 5 mm, další větší pak vlevo při koření penisu o velikosti přibližně 20 × 6 mm. Bylo hodnoceno jako stupeň II Kelámiova systému (1).

Sonografickým vyšetřením jsme detekovali plaký jako hyperechogenní oblasti s akustickým

stínem. Celkové urologické vyšetření, včetně hodnoty PSA, bylo bez patologického nálezu.

Pacient byl podrobně informován o možnostech medikamentózní terapie i operační léčby.

Jako iniciální terapii jsme indikovali dlouhodobé perorální podávání tamoxifenu v dávce 2 × 20 mg denně. Po 4měsíčním podávání jsme terapii ukončili – postupně došlo k úplné regresi nálezu na dorzu penisu, větší plát při koření penisu však přetrvával. Bolesti při erekci zcela vymizely.

Kontrolní vyšetření po dalších třech měsících již potvrdilo kompletní regresi obou fibrózních ložisek bez reziduálních plaků. Pacient byl objednán ke kontrole za dalších 6 měsíců, kde jsme rovněž recidivu indurace nezasazovali.

Účinek tamoxifenu se předpokládá v řízení zánětlivé odpovědi pomocí modulační TGF-1 ("transforming growth factor") z fibroblastů, která tím ovlivňuje produkci cytokinů a indukci angiogeneze. TGF-1 současně stimuluje syntézu pojivové tkáně a zároveň inhibuje syntézu látek degradující proteázy.

V provedených časných studiích u mužů léčených tamoxifenem v dávce 2 × 20 mg denně po dobu 3 měsíců uvádělo 80 % respondentů ústup bolestivých projevů. Uvedená studie rovněž potvrdila zmenšování plátů u 34 % a snížení angulace penisu u 35 % takto léčených mužů. Maximální odezva byla po šesti týdnech terapie. Perorální léčba tamoxifenem prokazovala lepší výsledky u pacientů s projevy zánětlivé reakce v místě plaku než bez zánětlivého infiltrátu (2, 3).

Diskuze

Terapie M. Peyronie je svízelnou disciplínou, v perorální léčbě se uplatňuje především podávání kolchicinu, vitaminu E, tamoxifenu a acetyl L-karnitinu.

Injekční aplikace účinných látek přímo do plaku – verapamil – má přesvědčivé výsledky, zejména na snížení bolestivosti a zmenšení deformity penisu. Další možností je aplikace steroidu, např. dexametazonu nebo interferonu alfa 2b, ovšem výsledky nejsou zcela přesvědčivé oproti skupině pacientů bez terapie. Jistou možností může být multimodální–kombinovaná léčba, například kombinace perorální a injekční terapie do plaku. Dobrý efekt vykazala i extrakorporální litotrypse fibrózních plátů. Po selhání konzervativní terapie a při výrazných obtížích pacienta je na místě operační léčba.

Závěr

Terapie induratio penis plastica má svá četná úskalí a ne vždy ideální výsledky. Zatímco někteří autoři popisují dobrý efekt injekčního podávání verapamilu do plátů, v naší kazuistice demonstrujeme výborný efekt perorálního podávání tamoxifenu. Zdaleka ne ve většině případů je efekt kompletní a dlouhodobý, nicméně u našeho pacienta došlo ke kompletní regresi nálezu i při opakovaných kontrolách. Při selhání konzervativní terapie je v přísně indikovaných případech možností chirurgické léčby, nicméně ani ta nezaručuje vždy kompletní zhojení a dostatečně dobrý kosmetický efekt.

Literatura

1. Kelami A. Classification of congenital and acquired penile deviation. Urol. Int. 1983; 38: 229–233.
2. Mayders LA, Monga M. Oral therapy of Peyronie's disease. The Journal of Sexual Medicine 10/2002; 14(5): 340–344.

3. Ralph DJ, et al. The treatment of Peyronie's disease with tamoxifen. Br. J. Urol., 1992; 70: 648–651.

Článek přijat redakcí: 18. 11. 2011
Článek přijat k publikaci: 9. 4. 2012

MUDr. Marek Tůma

Urologické oddělení ON Kladno, a.s.
Vančurova 1 548, 272 59 Kladno
mt.tuma@gmail.com

V současné době má tamoxifen jedinou indikaci podle SPC, a to terapii zhoubného nádoru prsu u mužů a žen. Všechny ostatní indikace jsou off label.

Redakce